

Shoqata e Kontabilistëve të Çertifikuar dhe Auditorëve të Kosovës

Society of Certified Accountants and Auditors of Kosovo

Kontabiliteti Menaxherial dhe i
Kostos (zgjidhjet)

P2

Nr.

FLETË PROVIMI
Exam Paper

Udhëzime/Instructions:

1. MOS E HAPNI DERISA T'JU LEJOHET PREJ
MBIKËQYRËSIT
2. ËSHTË E DETYRUESHME PËRGJIGJA E GJITHA
PYETJEVE
3. KOHA E LEJUAR ËSHTË 3 ORË
4. EMRI JUAJ NUK DUHET TË PARAQITET NË ASNJË
FLETË TË KËTIJ PROVIMI

Data 28.06.2025

PROBLEMI 1

Outdoorz DAC (Outdoorz) është me qendër në Cork dhe prodhon një sërë mobiljesh kopshti për tregun irlandez. Kompania filloi tregtimin pesë vjet më parë dhe shitjet e saj janë rritur ndjeshëm që atëherë. Mobiljet e kopshtit janë bërë nga druri që është trajtuar për t'i bërë ballë kushteve të motit irlandez. Ekzistojnë dy departamente prodhimi: *Prerja dhe Montimi*, dhe dy departamente mbështetëse: *Dyqanet dhe Mirëmbajtja e Makinerive*.

Materialet direkte dhe kostot direkte të punës tashmë janë identifikuar dhe Outdoorz përdor një sistem tradicional të kostos së përthithjes (absorbimit) për të ndarë shpenzimet e përgjithshme të prodhimit (SHPP) për produktet.

Informacioni i mëposhtëm i kostos së buxhetuar është i disponueshëm për muajin:

	Gjithsej	Prerja	Montimi	Dyqanet	Mirëmbajtja e makinerive
	€	€	€	€	€
Pagat direkte	371,480	83,880	201,600	39,000	47,000
Pagat indirekte	69,000	21,000	15,000	15,000	18,000
Energjia	28,360				
Siguria e fabrikës	10,500				
Qiraja dhe tarifat e fabrikës	36,200				
Zhvlerësimi i makinës	6,600				
Drita dhe nxehtësia	6,240				
Sigurimi i fabrikës	12,400				
Pagat e mbikëqyrësve	16,480				

Kompania gjithashtu ka dhënë detaje të aktivitetit të saj të buxhetuar për muajin:

	Gjithsej	Prerja	Montimi	Dyqanet	Mirëmbajtja e makinerive
Orët e makinës	38,600	30,880	7,720		
Orët e punës direkte	24,000	7,200	16,800		
Vlera e qështjeve të dyqaneve (€)	186,400	139,800	46,600		
Kilovat orë (% përdorimi)	100	60	25	5	10
Numri i punonjësve	32	8	18	3	3
Vlera e makinerive (€)	400,000	240,000	100,000	40,000	20,000
Sipërfaqja e dyshemesë (metra katrorë)	1,000	300	400	200	100

KËRKOHET:

- Në bazë të informacionit të dhënë, përgatitni një tabelë të SHPP totale të buxhetuara për secilin nga katër departamentet, duke treguar qartë bazën e ndarjes. (10 pikë)
- Llogaritni SHPP totale të buxhetuar për secilin prej departamenteve të prodhimit pas rishpërndarjes së departamenteve të shërbimit. (5 pikë)
- Llogaritni normat (koeficientët) e buxhetuara të absorbimit të shpenzimeve të përgjithshme për secilin prej departamenteve të prodhimit. (5 pikë)

(Totali: 20 pikë)

PROBLEMI 1 - Zgjidhja

(a)

**Përjashto pagat direkte – nuk është SHPP.*

Shpenzimi i përgjithshëm	Baza	Totali (€)	Prerja (€)	Montimi	Dyq. (€) (€)	Mirëmbajtja e makinerisë (€)
Punë indirekte	E dhënë	69 000	21 000	15 000	15 000	18 000
Energji elektrike	Kilovat-orë	28 360	17 016	7 090	1 418	2 836
Siguria e fabrikës	Sipërfaqe dysHEMEJE	10 500	3 150	4 200	2 100	1 050
Qiraja dhe taksat e fabrikës	Sipërfaqe dysHEMEJE	36 200	10 860	14 480	7 240	3 620
Amortizimi i makinerisë	Vlera e makinerisë	6 600	3 960	1 650	660	330
Ndriçimi dhe ngrohja	Sipërfaqe dysHEMEJE	6 240	1 872	2 496	1 248	624
Sigurimi i fabrikës**	Sipërfaqe dysHEMEJE**	12 400	3 720	4 960	2 480	1 240
Pagat e mbikëqyrësve	Numri i punonjësve	16 480	4 120	9 270	1 545	1 545
<u>Totali</u>		<u>185 780</u>	<u>65 698</u>	<u>59 146</u>	<u>31 691</u>	<u>29 245</u>

(b)

Departamenti i shërbimit	Baza e ndarjes	Prerja (€)	Montimi	Dyq (€) (€)	Mirëmbajtja e makinerisë (€)
Dyq.	Vlera e lëshimeve nga depoja	23 768	7 923	−31 691	0
		89 466	67 069	0	29 245
Mirëmbajtja e makinerisë	Orë makinerie	23 396	5 849	0	−29 245
Totali përfundimtar	—	112 862	72 918	0	0

(c)

Orë makinerie	30 880	
Orë pune direkte		16 800

Norma e absorbimit të SHPP buxhetuara	Vlera
Për orë makinerie (për dep: prerja)	€ 3,65
Për orë pune direkte (për dep: montimi)	€ 4,34

PROBLEMI 2

David Cullen filloi biznesin e tij të prodhimit në fillim të këtij viti dhe ka përgatitur llogaritë menaxheriale duke përdorur sistemin e kostove të ndryshueshme (margjinale). Ai ju është drejtuar si Kontabilist i Certifikuar, për të përgatitur pasqyrat financiare për kompaninë e tij për vitin e parë të tregtimit. Si pjesë e diskutimeve tuaja me të, ju përmendët se do të përdorni koston e absorbimit për të përgatitur pasqyrat financiare. David tha se ai nuk ishte i njohur me këtë metodë të koston dhe ju ka kërkuar më shumë informacion rreth saj.

KËRKOHET:

- a. Përshkruan shkurtimisht bazën e sistemeve të kostove të ndryshueshme (margjinale) dhe absorbuese. (8 pikë)**
- b. Shpjegon efektin në fitim nga përdorimi i koston së ndryshueshme (margjinale) dhe absorbimit. (6 pikë)**
- c. Përshkruan 2 avantazhe dhe 2 disavantazhe të sistemeve të koston së ndryshueshme (margjinale) dhe të absorbimit. (6 pikë)**

(Totali: 20 pikë)

PROBLEMI 2 – Zgjidhja

MEMORANDUM

Për: Z. David Cullen

Nga: Ekspert Kontabilist i Certifikuar

Subjekt: Sistemet e llogaritjes së kostove sipas metodës absorbuese dhe varuabile

(a)

Përshkrimi i bazës së kostimit variabël (margjinal) dhe kostimit me absorbim

Kostimi variabël (margjinal)

Kostimi variabël (i quajtur edhe kostim marginal) i referohet një sistemi në të cilin vetëm kostot e prodhimit që ndryshojnë (variabile) i ngarkohen produktit. Kostot e produktit përfshijnë: materiale direkte, punë direkte, shpenzime direkte dhe SHPP variabël të prodhimit.

Kostimi me absorbim

Kostimi me absorbim i referohet një sistemi në të cilin SHPP fikse të prodhimit alokohen tek produktet. Kostot e produktit përfshijnë: materiale direkte, punë direkte, shpenzime direkte, SHPP variabël të prodhimit dhe një alokim të SHPP fikse të prodhimit.

(b)

Ndikimi në fitim nga përdorimi i kostimit variabël (margjinal) dhe kostimit me absorbim

Fitimi ndikohet nga tri situata të mundshme:

1. niveli i prodhimit është më i lartë se niveli i shitjes,
2. niveli i shitjes është më i lartë se niveli i prodhimit,
3. niveli i shitjes është i barabartë me nivelin e prodhimit.

Kur niveli i prodhimit tejkalon nivelin e shitjes

Në këtë rast, fitimi sipas sistemit të kostimit me absorbim do të jetë më i lartë sesa sipas kostimit variabël (margjinal). Arsyeja është se kostimi me absorbim i përfshin në koston e shitjeve vetëm atë pjesë të SHPP fikse të prodhimit që i është caktuar njësive të shitura; pjesa e mbetur e këtyre SHPP fikse kapitalizohet në vlerën e inventarit fundor dhe bartet në periudhën pasuese. Ndërkaq, kostimi variabël (margjinal) i përfshin **të gjitha** SHPP fikse të prodhimit që lidhen me periudhën aktuale kontabël.

Kur niveli i shitjes tejkalon nivelin e prodhimit

Në këtë rast, fitimi sipas kostimit me absorbim do të jetë më i ulët sesa sipas kostimit variabël (margjinal). Kjo ndodh sepse në koston e shitjeve po ngarkohet më shumë pjesë e SHPP fikse të prodhimit sesa është realizuar realisht gjatë periudhës. Meqenëse këto SHPP fikse janë

përfshirë në koston e produktit, kur shitjet tejkalojnë prodhimin, inventarët zvogëlohen dhe për rrjedhojë shtyhen më pak kosto fikse në periudhat e ardhshme.

Kur niveli i shitjes është i barabartë me nivelin e prodhimit

Në këtë rast, fitimi i llogaritur sipas të dy sistemeve do të jetë i njëjtë. Në kostimin me absorbim, e vetmja SHPP fikse e prodhimit që përfshihet në koston e shitjeve është shuma e SHPP fikse e prodhimit që vërtet është realizuar gjatë periudhës.

(c)

Kostimi variabël (margjinal)

Avantazhet

- Ofron informacion më të dobishëm për marrjen e vendimeve, pasi kërkon ndarjen e qartë të kostove variabile dhe fikse. Kjo ndarje e kostove siguron kuptim më të mirë të sjelljes së tyre, lehtëson parashikimin e kostove dhe të ardhurave të ardhshme për nivele të ndryshme aktiviteti dhe mundëson përdorimin e teknikave të vendimmarrjes me kosto përkatëse.
- Eliminon ndikimin e ndryshimeve të inventarit mbi fitimin, duke dhënë një pasqyrë më logjike dhe konstante të operacioneve.
- Shmang përfshirjen e mbikostove fikse të prodhimit në inventarë të pashitshëm, pasi produkteve nuk u ngarkohet asnjë pjesë e këtyre mbikostove.
- Nuk lindin situata nën- ose mbi-absorbimi të mbikostove fikse; kështu shmanget krijimi i një përshtypjeje të rreme për fitimin që më vonë do të duhej korrigjuar.

Disavantazhet

- Nuk pranohet si bazë për vlerësimin e inventarit në raportimin financiar, pasi bie ndesh me standardet e raportimit financiar.
- Mund të çojë biznesin të pranojë punë ose kontrata me çmime që nuk mbulojnë kostot fikse, duke shkaktuar humbje dhe rrezikuar mbijetesën e tij në afatgjatë.
- Mund të krijojë vështirësi në përcaktimin e çmimeve: meqenëse çmimet shpesh llogariten si kosto produkti plus një marzh, ky marzh duhet të mbulojë kostot fikse dhe fitimin e dëshiruar, gjë që e bën çmimin e shitjes më të vështirë për t'u llogaritur.

Kostimi me absorbim

Avantazhet

- Nuk nënvlerëson rëndësinë e kostove fikse: allokimi i tyre tek produktet nënvizon nevojën që të ardhurat të mbulojnë kostot fikse në afatgjatë.
- Shkakton luhatje më të vogla të fitimit sesa kostimi variabël kur inventari rritet për t'u përputhur me demandën për shitje.
- Bazohet në konceptin e prodhimit të të ardhurave, sipas të cilit çdo kosto e domosdoshme për prodhimin e një artikulli që pritet të shitet përfaqëson kosto të sigurimit të të ardhurave; prandaj këto kosto shtyhen dhe përfshihen në vlerën e inventarit për t'u përputhur me të ardhurat në periudhën e shitjes. Kjo e bën kostimin me absorbim të pranueshëm nga standardet e raportimit financiar.

- Teorikisht konsiderohet superior: mbikostot fikse të prodhimit janë po aq pjesë e procesit të prodhimit sa edhe kostot variabile, prandaj të gjitha kostot duhet t'i ngarkohen mallrave të prodhuara.

Disavantazhet

- Kërkon ndarje të saktë të kostove variabile dhe fikse, prandaj shpesh është më pak i dobishëm se kostimi variabël në vendimmarrje, ku duhen evidentuar kostot përkatëse.
- Nëse nivelet e inventarit ndryshojnë ndjeshëm, fitimi mund të shtrembërohet, pasi ndryshimet e inventarit ndikojnë në mbikostot fikse të alokuara për periudhën.
- Nëse prodhimi tejkalon vazhdimisht shitjet, inventari i pashitur do të përmbajë një pjesë të mbikostove fikse; kjo shkakton grumbullim kostosh që bartet në periudha të ardhshme. Nëse inventari duhet shitur nën kosto ose nuk shitet dot, do të regjistrohet humbje.

PROBLEMI 3

Beachy DAC ka zhvilluar një gamë të re sandalesh me cilësi të lartë të përballueshme për veshje plazhi. Sandalet bazohen në një dizajn inovativ që mbron këmbët nga efektet e diellit, kripës dhe rërës. Kompania tashmë ka marrë disa porosi shitjeje për sandalet dhe prodhimi do të fillojë muajin e ardhshëm. Kontabilisti menaxherial ka përgatitur parashikimet e mëposhtme për vitin e ardhshëm tregtar:

(Prodhimi dhe shitja e 100,000 palëve sandale)		€	€
Shitjet			2,750,000
Kostoja e shitjeve			
Materiale direkte	619,000		
Puna direkte (Shënim 1)	411,000		
Shpenzimet e përgjithshme të prodhimit (Shënim 2)	236,000		1,266,000
Fitimi bruto			1,484,000
Shpenzimet administrative (Shënimi 2)	336,500		
Shpenzimet e shitjes dhe shpërndarjes (Shënimi 2)	145,000		481,500
Fitimi			1,002,500

Shënime:

1. Supozohet se kompania do ti paguajë punëtorët në bazë të një kohe fikse, pra bazuar në orët e punës pavarësisht nga prodhimi i arritur.

2. Kostot e prodhimit, administrimit, shitjes dhe shpërndarjes janë analizuar dhe sjellja e kostos tregohet më poshtë:

	Elementi fiks	Elementi variabil
Shpenzimet e përgjithshme të prodhimit	25%	75%
Shpenzimet e administratës	100%	n/a
Shpenzimet e shitjes dhe shpërndarjes	80%	20%

KËRKOHET:

- Llogaritni pikën e rentabilitetit në njësi (palë sandale) dhe në të ardhura (shitje). (5 pikë)
- Llogaritni marzhën e sigurisë në njësi (palë sandale) dhe në të ardhura (shitje). (3 pikë)
- Sa palë sandale duhet të shesë Beachy DAC për të bërë një fitim prej 1,500,000 €? (3 pikë)
- Beachy DAC po shqyrton ndryshimin e bazës së pagesës së stafit nga një bazë fikse kohore në një sistem tarifash për copë. Sipas sistemit të ri punonjësit do të paguhet 4.25€ për palë sandale të prodhuara. Nëse kompania prezanton këtë sistem të ri, ajo do të duhet të punësojë një mbikëqyrës shtesë të prodhimit, i cili do të paguhet një pagë prej 60,000 € në vit. Duke supozuar se kompania zbaton sistemin e ri të pagave:
 - Cila është pika e re e rentabilitetit në njësi (palë sandale)? (4 pikë)
 - Sa palë sandale duhet të shiten për të arritur nivelin aktual të fitimit (d.m.th. 1,002,500 €)? (2 pikë)
 - Cilin nga sistemet e pagesës (kohë fikse ose tarifë copë) do ti rekomandonit kompanisë? Jepni arsyet për përgjigjen tuaj. (3 pikë)

(Total: 20 pikë)

PROBLEMI 3 – Zgjidhjet

(a) Pika rentabël në njësitë e shitjes (palë sandale) dhe të ardhurat

Llogaritjet

Shitjet në njësi (palë sandale)

	Për njësi €	100,000 Gjithsej €
Shitjet	27.50	2,750,000

Kostot variabile

Materiale direkte	6.19	619,000
Shpenzimet e përgjithshme të prodhimit të ndryshueshëm (75% e totalit)	1.77	177,000
Shpenzimet e ndryshueshme të shitjes dhe shpërndarjes (20% e totalit)	0.29	29,000
Kostot totale të ndryshueshme	8.25	825,000

Kontributi	19.25	1,925,000
------------	-------	-----------

Kostot fikse

Puna e drejtpërdrejtë	411,000
Shpenzimet e përgjithshme fikse të prodhimit (25% e totalit)	59,000
Shpenzimet e administratës	336,500
Shpenzimet fikse të shitjes dhe shpërndarjes (80% e totalit)	116,000
Kostot fikse totale	922,500

Fitimi	1,002,500
--------	-----------

Pika rentabël në njësi

$$\text{Formula} = \text{Kostot totale fikse/kontributi për njësi} \\ = 922,500 \text{ €} / 19.25 \text{ €} = 47,922 \text{ njësi}$$

Pika rentabël në të ardhurat nga shitjet

Formula = Raporti total i kostove fikse/kontributit në shitje

OSE Pika rentabël në njësi x çmimi i shitjes për njësi

$$\text{Raporti i kontributit në shitje} = 19.25 \text{ €} / 27.50 \text{ €} = 0.70$$

$$\text{Pika rentabël në të ardhurat nga shitjet} = 922,500 \text{ €} / 0.70 = \underline{\underline{1,317,857 \text{ €}}}$$

$$\text{ose } 47,922 \text{ njësi} \times 27.50 \text{ €} = \underline{\underline{1,317,855 \text{ €}}}$$

(b) Marzhi i sigurisë në njësi (palë sandale) dhe të ardhurat

Duke supozuar shitjet aktuale = shitjet e pritshme

Marzhi i sigurisë = Shitjet e pritshme - Shitjet në pikën rentabël

$$\text{Marzhi i sigurisë në njësi} = 100,000 \text{ njësi} - 47,922 \text{ njësi} = 52,078 \text{ njësi}$$

$$\text{Marzhi i sigurisë në të ardhurat nga shitjet} = 2,750,000 \text{ €} - 1,317,857 \text{ €} = \underline{\underline{1,432,143 \text{ €}}}$$

(c) Sa palë sandale (njësi) duhet të shiten për të bërë një fitim prej 1,500,000 €?

Fitimi i synuar në njësi = Kostot totale fikse + Fitimi i synuar

Kontributi për njësi

$$= \frac{922,500 \text{ €} + 1,500,000 \text{ €}}{19.25 \text{ €}} = 125,844 \text{ palë sandale}$$

(d) Ndryshimi i bazës së stafit pagues

Llogaritjet

Për njësi
€

Çmimi i shitjes për palë sandale 27.50

Kostot e rishikuara variabile

Materiale direkte 6.19

Puna e drejtpërdrejtë 4.25

Shpenzimet e përgjithshme të prodhimit të ndryshueshëm (75% e totalit) 1.77

Shpenzimet e ndryshueshme të shitjes dhe shpërndarjes (20% e totalit) 0.29

Kostot totale të ndryshueshme 12.50

Kontributi i rishikuar 15.00

Gjithsej

€

Kostot fikse të rishikuara

Shpenzimet e përgjithshme fikse të prodhimit (25% e totalit) 59,000

Paga e mbikëqyrësit shtesë 60,000

Shpenzimet e administratës 336,500

Shpenzimet fikse të shitjes dhe shpërndarjes (80% e totalit) 116,000

Kostot fikse totale 571,500

i) Pikë e re rentabël në njësi

Formula = Kostot totale fikse/kontributi për njësi

$$= 571,500 \text{ €} / 15 \text{ €} =$$

38,100 palë sandale

ii) Sa palë duhet të shiten për të arritur nivelin aktual/të pritshëm të fitimit?

Fitimi i synuar = fitimi i pritshëm prej 1,002,500 €

Fitimi i synuar në njësi = Kostot totale fikse + Fitimi i synuar

Kontributi për njësi

$$= \frac{571,500 \text{ €} + 1,002,500 \text{ €}}{15.00 \text{ €}} = 104,933 \text{ palë sandale}$$

iii) Cilin nga sistemet e pagesës (kohë fikse ose tarifë copë) do t'i rekomandonit kompanisë? Jepni arsyet për përgjigjen tuaj

Kompania mund të preferojë sistemin e pagesës së tarifës së copës sepse:

- Kostot fikse janë më të ulëta, gjë që ushtron më pak presion mbi kompaninë për të bërë fitime
- Pika e barazimit në njësi është më e ulët - kompania duhet të shesë një sasi më të ulët për të mbuluar kostot e saj
- Stafi mund të motivohet të prodhojë më shumë njësi në mënyrë që të rrisë pagën e tyre

Kompania mund të preferojë sistemin e kohës fikse sepse:

- Kompania duhet të shesë një sasi më të ulët për të arritur nivelin e saj aktual të fitimit (100,000 palë krahasuar me 104,933 palë)
- Stafi mund të ndihet më i sigurt dhe i motivuar për të punuar pasi ka një sasi fikse pagese
- Cilësia e produktit mund të jetë më e mirë, kështu që kostot e kontrollit të cilësisë/kostot e inspektimit duhet të jenë më të lira.

PROBLEMI 4

Tabletopz DAC (Tabletopz) prodhon dyshekë tavoline prej druri me cilësi të lartë duke përdorur ahu me burim nga pyjet e qëndrueshme. Kompania filloi tregtimin dy vjet më parë pasi identifikoi një treg të veçantë për produktin, si në Irlandë ashtu edhe në Evropë. Gjatë vitit, Tabletopz u detyrua të blinte dru nga një kompani tjetër pasi furnizuesi i zakonshëm nuk kishte stok të mjaftueshëm në dispozicion. Kompania operon një sistem standard të kostos së ndryshueshme (margjinale) dhe detajet në lidhje me periudhën më të fundit financiare janë treguar më poshtë.

Informacioni aktual:

Prodhimi në njësi	135,000
Materialet direkte: 10,800 metra katrorë dru ahu	300,240 €
Orët e punës direkte: 27,000 orë	486,000 €
Shpenzimet e përgjithshme të ndryshueshme të prodhimit (SHPPv)	€ 194,400
Shpenzimet e përgjithshme fikse të prodhimit (SHPPf)	30,150 €

Informacioni i buxhetuar:

Prodhimi në njësi	134,400
Materialet direkte: 10,080 metra katrorë dru ahu	282,240 €
Puna direkte: 33,600 orë	483,840 €
Shpenzimet e përgjithshme të ndryshueshme të prodhimit (bazuar në orët direkte të punës)	225,792 €
Shpenzimet e përgjithshme fikse të prodhimit	29,200 €

KËRKOHET:

- a. Përgatitni një kartë standarde të kostos për një tavolinë. (4 pikë)
- b. Llogaritni variancat përkatëse në aq detaje sa lejon informacioni i mësipërm. (10 pikë)
- c. Për secilin nga variancat e materialeve të llogaritura, sugjeroni DY arsye që mund të shpjegojnë pse ka ndodhur varianca. (4 pikë)
- d. Shpjegoni shkurtimisht termat e mëposhtëm:
 - Standard ideal.
 - Standard i arritshëm. (2 pikë)

(Totali: 20 pikë)

PROBLEMI 4 - Zgjidhja

(a)

	Për njësi	€
Materiale direkte ($10\,080\text{ m}^2 / 134\,400\text{ njësi}$) = $0,075\text{ m}^2 \times (\text{€ } 282\,240 / 10\,080\text{ m}^2)$ = €		2,10
28 / m²		
Punë e drejtpërdrejtë ($33\,600\text{ orë} / 134\,400\text{ njësi}$) = $0,25\text{ orë} \times (\text{€ } 483\,840 / 33\,600\text{ orë})$ = €		3,60
14,40 / orë		
SHPP variabile $0,25\text{ orë} \times (\text{€ } 225\,792 / 33\,600\text{ orë})$ = €		1,68
6,72 / orë		
Kosto totale e produktit		7,38

(b)

Variancat	Formula	Vlera (€)	Rezultati
Varianca e çmimit të materialit direkt	$(\text{ÇS} - \text{ÇA}) \times \text{SA}$	$= (\text{€}28 - (\text{€}300\,240 / 10\,800)) \times 10\,800$	2 160 F
Varianca e përdorimit të materialit direkt	$(\text{SS} - \text{SA}) \times \text{ÇS}$	$= ((0,075\text{ m}^2 \times 135\,000) - 10\,800) \times \text{€}28$	-18 900 A
Varianca e normës së punës së drejtpërdrejtë	$(\text{NS} - \text{NA}) \times \text{OH}$	$= (\text{€}14,40 - (\text{€}486\,000 / 27\,000)) \times 27\,000$	-97 200 A
Varianca e efikasitetit të punës së drejtpërdrejtë	$(\text{OS} - \text{OH}) \times \text{NS}$	$= ((0,25\text{ orë} \times 135\,000) - 27\,000) \times \text{€}14,40$	97 200 F
Varianca e shpenzimeve të përgjithshme të ndryshueshme – shpenzim	$(\text{NS} - \text{NA}) \times \text{OH}$	$= (\text{€}6,72 - (\text{€}194\,400 / 27\,000)) \times 27\,000$	-12 960 A
Varianca e efikasitetit të shpenzimeve të përgjithshme të ndryshueshme	$(\text{OS} - \text{OH}) \times \text{NS}$	$= ((0,25\text{ orë} \times 135\,000) - 27\,000) \times \text{€}6,72$	45 360 F
Varianca e shpenzimeve të përgjithshme fikse të prodhimit	$(\text{BFO} - \text{AFO})$	$= (\text{€}29\,200 - \text{€}30\,150)$	-950 A

* Përdorimi i shkurtoreve:

- ÇS = Çmimi standard
- ÇA = Çmimi aktual
- SS = Sasia standarde
- SA = Sasia aktuale
- NS = Norma standarde
- NA = Norma aktuale
- OS = Orë standarde
- OA = Orë aktuale
- BFO = Shpenzime fikse të buxhetuara
- AFO = Shpenzime fikse aktuale

F = Favorshme (pozitive)

A = Jo-favorshme / Adverse (negative)

Varianca e çmimit të materialeve

ÇFARËDO DY prej këtyre:

- Ndërmarrja është detyruar të blejë nga një furnizues tjetër dhe, si rrjedhojë, ka siguruar një çmim më të ulët se sa pritej.
- Mund të ketë pasur një ndryshim në kushtet e tregut që ka çuar në uljen e çmimit të drurit.
- Ndërmarrja mund të ketë blerë dru ahu me cilësi më të ulët, me çmime më të lira.

Devijanca e përdorimit të materialeve

ÇFARËDO DY prej këtyre:

- Materialet e blera nga furnizuesi i ri ishin me cilësi më të dobët se ato të furnizuesit të rregullt dhe shkaktuan më shumë mbetje.
- Stafi mund të ketë qenë i pakujdesshëm në trajtimin e drurit, duke rezultuar në më shumë humbje se sa pritej.
- Ndërmarrja mund të ketë bërë ndryshime në procedurat e kontrollit të cilësisë ose në procesin e prodhimit gjatë vitit, gjë që ka shkaktuar më shumë refuzime/humbje materiale.

(d)

- **Standard ideal** – standard i bazuar në kushte operative ideale, ku pritet 100 % efikasitet nga stafi, makineritë dhe menaxhmenti. Ky standard rrallë përdoret në praktikë, pasi mund të ndikojë negativisht në motivimin e stafit.
- **Standard i realizueshëm/arritshëm (attainable)** – standard i bazuar në kushte operative efikase, që lejon mbetje normale, prishje makinerish dhe kohë të humbur. Ky standard është i vështirë, por jo i pamundur për t’u arritur nga stafi.

PROBLEMI 5

Pjesa (I)

Red DAC po shqyrton përdorimin e Materialit C dhe Materialit D për të prodhuar një produkt të ri. Materiali C nuk përdoret më nga kompania në aktivitetet e saj prodhuese, ndërsa materiali D është në përdorim të rregullt. Detajet e mëposhtme janë në dispozicion për materialet C dhe D:

Materiali	Sasia në dispozicion	Kostoja origjinale për	Kostoja aktuale për	Vlera e skrapit
		kg	kg	për kg
C	4,200 kg	€ 3.50	€ 3.25	€ 0.90
D	3,000 kg	2.10 €	2.40 €	€ 0.50

Prodhimi i produktit të ri kërkon 6,000 kg Material C dhe 2,000 kg material D.

KËRKOHET:

- Llogarisni koston përkatëse të materialit C për tu përfshirë në koston e produktit të ri. (7 pikë)
- Llogarisni koston përkatëse të materialit D për tu përfshirë në koston e produktit të ri. (7 pikë)

Pjesa (II)

DS Ltd. përdor sasinë e porosisë ekonomike (EOQ) për të llogaritur sasinë e inventarit që duhet të porosisë. Detajet e mëposhtme janë nxjerrë nga sistemi i kontabilitetit të kompanisë:

Kërkesa mujore	490 njësi
Çmimi i blerjes për njësi	€ 10
Kostoja e vendosjes së një porosisë	€ 15
Kostot e mbajtjes së një njësie inventari për një vit	1% e çmimit të blerjes

KËRKOHET:

- Sasia e inventarit (në njësi) që kompania duhet të porosisë (e rrumbullakosur në numrin e plotë më të afërt) është (llogarit). (6 pikë)

(Total: 20 pikë)

PROBLEMI 5

Pjesa I

a)

Kostoja fillestare e materialit C është një kosto e fundosur (sunk cost). Materiali C nuk përdoret më në prodhimin e kompanisë, por ka një vlerë skrap prej **0,90 € për kg**. Nëse kompania do të përdorte të gjitha **4 200 kg** të inventarit për produktin e ri, do të humbiste të ardhurat nga shitja si skrap prej **3 780 €** ($4\,200\text{ kg} \times 0,90\text{ €}$). Megjithatë, kontrata kërkon **6 000 kg** material C, kështu që duhet të blejë **1 800 kg** shtesë me çmimin aktual prej **3,25 € për kg**. Prandaj kostoja përkatëse e përdorimit të materialit C për kontratën është:

$$3\,780\text{ €} + (1\,800\text{ kg} \times 3,25\text{ €}) = \mathbf{9\,630\text{ €}}$$

b)

Kostoja fillestare e materialit D është gjithashtu një kosto e fundosur. Materiali D përdoret rregullisht nga kompania në proceset e saj prodhuese. Nëse **2 000 kg** merren për prodhimin e një produkti të ri, atëherë kompania duhet të blejë sasi shtesë të këtij materiali me çmimin aktual të koston. Prandaj kostoja përkatëse e përdorimit të materialit D për kontratën është:

$$2\,000\text{ kg} \times 2,40\text{ €} = \mathbf{4\,800\text{ €}}$$

Pjesa II

a)

Rrënja katrore $(2 \times D \times O)/H$

- **D = kërkesa vjetore** = $490\text{ njësi} \times 12 = 5\,880\text{ njësi}$
- **O = €15**
- **H = kostoja e mbajtjes së stokut për 1 vit** = $1\% \times €10 = €0,10$

$$\text{Rrënja katrore } (2 \times 5880 \times 15) / 0,10 = \mathbf{\underline{1\,328}}$$